

Tilburg University

Afscheid nemen, een proces dat niet voorbij gaat

Oei, T.I.

Published in:
Mededelingenblad Nederlandse Vereniging voor psychoanalyse

Publication date:
2010

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Oei, T. I. (2010). Afscheid nemen, een proces dat niet voorbij gaat. *Mededelingenblad Nederlandse Vereniging voor psychoanalyse*, 25(9), 176.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Verschenen in: Mededelingenblad Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse, 25, 9, 2010, p. 176

Afscheid nemen, een proces dat niet voorbij gaat

T.I. Oei

Een half jaar geleden werd ik overmand door een aantal levensgebeurtenissen die iedereen op zijn tijd op zijn weg vindt. Niemand van ons is daarvan uitgesloten. Dagelijkse ellende wordt dan even niet meer zo gewoon, maar is voor even of wat langer heel erg. Ik werd meer prikkelbaar en wat onrustiger, kon mijn weg niet altijd direct vinden. Ik draaide soms rondjes in mijn dagelijkse activiteitenprogramma en had het echt even niet gemakkelijk. Zo ervaart de analytische patiënt dit ook vaak, wanneer het proces van afscheidnemen op zijn weg komt. De patiënt met wie ik twee jaar lang een afscheid aan het vorm geven was: hij kwam soms wel, vaak een paar dagen achter elkaar, dan ook weer niet: het aantrekken en loslaten is zo'n terugkerende beweging. Hij vertelde over heel veel dingen van vroeger: alsof hij wilde inhalen wat er tevoren niet zo gemakkelijk uitkwam, wanneer hij op de bank lag. Het was soms hollen, dan weer even stilstaan. Een paar dagen weg, een paar dagen heel hard werken op de bank. En dan even weer helemaal niets: hij was er niet of hij zei niets als hij op de bank lag. Alsof het vrije associëren een droge poel bereikt had. Er kwam helemaal geen nieuw water, en al helemaal geen stroom van gedachten.

Een van de andere patiënten kwam bij mij, een jaar nadat de analyse was afgesloten, met onderstaand bericht. We hadden elkaar verteld dat een zwijgen van enkele jaren vaak voorkwam, na beëindiging van de analyse, en dat zo'n zwijgen een betekenis had: elkaar loslaten kost tijd. Dit bericht mailde ze mij:

Ondanks de voorgeschreven stilte wilde ik je het volgende laten weten:

Ik voel me als een bloem in een oneindige beweging van opening. Ik onderga een ongelofelijke transitie. Laatst heb ik zelfs kunnen huilen om het lijden van anderen. Vrienden blijven komen en openen met mij mee. Ik heb een enorm gevoel van liefde voor iedereen, zelfs voor hen die schijnbaar obstakels op mijn weg brengen. Ik heb je veel te danken. Dat mag best wel gecommuniceerd worden.

Liefde,

W.

Afscheid nemen is een proces van geven en nemen, van aantrekken en loslaten, van herinneren en loochenen, van voelen en niet voelen. Ik merk dat dit soort gevoelens vaker op me afkomen. Dat heeft zeker met het voortgaan van het leven te maken. Maar ook met het vaker tegenkomen van verlies: van vrienden, familieleden, werkzaamheden, activiteiten. Met zo'n verlies moeten wij zien om te gaan. Het leven dat wellicht een nieuwe vorm moet krijgen. De vorm van vooruitzien, in het besef dat veel kwijt is. Beide visies zijn van belang. Dat maakt waarschijnlijk, waarom de mildheid van ervaren mensen zo op de voorgrond staat. Afscheidnemen heeft ook iets uitdagends: zoals bij die vrouwelijke collega, die op de begrafenisdag van een andere collega nog de hele ochtend met van alles bezig was, dusdanig, dat zij met enige haast aangekomen op de begrafenis zelf, tijdens het koffiedrinken liet weten, dat ze het gevoel van de overledene zo goed had beseft die ochtend, en dat ze, uitgeput als ze was, dacht: ik kan net zo goed gaan liggen, zoals hij. Een dergelijke toenadering tot de overledene geeft ons de troost blijkbaar, dat het allemaal niet zo'n vaart loopt met ons einde: het is eigenlijk heel gewoon.